

Nr 1193

Av herr **Löfgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 18, angående ökat statligt stöd till de frivilliga försvarsorganisationerna och hemvärnet.

(Lika lydande med motion nr 1032 i Första kammaren)

Stockholm den 1 april 1970

Sigfrid Löfgren (*fp*)

Nr 1194

Av herr **Oskarson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 18, angående ökat statligt stöd till de frivilliga försvarsorganisationerna och hemvärnet.

(Lika lydande med motion nr 1035 i Första kammaren)

Frivilligrörelserna i vårt land omfattar ca en miljon medlemmar och utgör genom sin blotta existens ett uttryck för svensk försvarsvilja. De frivilliga tillskotten till de genom lagar och förordningar föreskrivna insatserna för vårt försvar representerar plusvärden som manifesterar att totalförsvaret är en hela folkets angelägenhet.

En bred och verksam frivilligrörelse, starka och aktiva frivilliga försvarsinsatser är därför av synnerlig betydelse inom vårt svenska totalförsvaret. Den frivilliga försvarsverksamheten har hos oss en omfattning som de flesta andra länder saknar motsvarighet till. Det är av vikt att så förblir. En nedgång av frivilligorganisationernas aktivt verkande personalstyrkor skulle krympa den breda och viktiga bas för försvarsvilja och försvarsupplysning i samhället som frivilligorganisationerna utgör.

Totalförsvarets främsta syfte är att vara fredsbevarande. Genom sin medverkan till att nå detta syfte är varje frivillig försvarsinsats en betydelsefull och positiv faktor — det gäller såväl de aktiva insatserna som de stödjande.

Frivilligorganisationerna utgör enligt vår bestämda uppfattning en nödvändig komponent i totalförsvaret, betydelsefull dels genom att frivilligpersonalen bestrider befattningar i krigsorganisationen, dels som uttryck för försvarsviljan, vilken utgör grunden och förutsättningen för verksamheten inom totalförsvaret.

Det är därför en angelägenhet av stor vikt att de frivilliga försvarsorganisationerna kan arbeta under sådana betingelser att deras karaktär av folkrörelse fortlöpande bevaras och utvecklas. De frivilliga försvarsorganisationerna får inte ses som en obligatorisk del av krigsmakten eller totalförsvaret utan skall betraktas som ett nödvändigt men på frivillighetens väg tillkommet komplement till det obligatoriska systemet. Det är också med tillfredsställelse vi konstaterar departementschefens uttalande i proposition nr 18 s. 33 att de frivilliga insatserna inte f. n. bör ersättas med någon form av tjänsteplikt.

I föreliggande proposition framlägges förslag rörande frivilligutbildningens inriktning och omfattning samt vissa i samband härmed aktualiserade frågor rörande organisatoriska förhållanden, utbildningsbetingelser, förmåner, rekrytering m. m.

Vi vill här uttala vår principiellt positiva anslutning till de förslag om ökat stöd till de frivilliga försvarsorganisationerna som departementschefen här framlägger. Det finns dock områden där vi anser att vissa synpunkter och förslag bör kunna modifieras och även ges en annan utformning.

Utbildningsfrågor

VK 66 har föreslagit betydligt ökade utbildningskrav på flera områden. Detta är särskilt framträdande vad gäller den allmänna militärutbildningen (grundutbildning) för A- och B-personal. Strävan att förbättra den militära grundutbildningen är i och för sig beaktansvärd men får icke ges sådan utformning att den kommer att försvåra rekryteringen av denna personal. Flera remissinstanser har också framhållit betänkligheter när det gäller det ökade kravet på allmän försvarsutbildning. Från ett flertal håll framhålles också att B-personalen, som har mycket skiftande uppgifter genom sin lokalkännedom, sina civila yrken eller sysselsättning, vilka oftast sammanfaller med uppgiften inom lokalförsvaret, har sådana kunskaper att den inte behöver någon omfattande militär försvarsutbildning. Betydligt mera differentierade krav på utbildningen än vad värnpliktskommittén föreslagit och som departementschefen ställer sig bakom bör kunna godtas. Bland de remissinstanser som framför sådana synpunkter är bl. a. arbetsmarknadsstyrelsen, som i förslaget förutsättes vara samordnande myndighet i central instans inom de civila delarna av totalförsvaret. Vi delar dessa remissinstansers uppfattning och anser att de myndigheter på vilka det ankommer att ge ut tillämpningsföreskrifter — främst ÖB och AMS — bör få sådana

direktiv att en elastisk tillämpning av tidsramarna blir möjlig och att hela utbildningen — men främst »allmän mil. utbildning» (som bör omdöpas till allmän totalförsvarsutbildning) — anpassas efter olika personalkategoriernas växlande behov, främst genom att fackutbildningen, som är en del av totalförsvarsutbildningen, i de delar som har nära anknytning till fackverksamheten prioriteras.

Vi vill därför föreslå att det uppdrages åt AMS respektive ÖB att närmare inrikta grundutbildningens innehåll och omfattning till tiden, mot bakgrund av vad som inom varje särskilt område kan anses vara erforderligt för att denna personal skall kunna lösa sina uppgifter inom totalförsvarets ram, detta vad gäller såväl grund- som repetitionsutbildning för A- och B-personal.

I detta sammanhang vill vi peka på att dispensbehov säkerligen kommer att föreligga och att bestämmelser för dispens därför måste utarbetas. Till exempel bör vapenutbildning för icke beväpnad personal inom organisationerna vara frivillig.

Vidare framhåller VK 66 att frivilligorganisationerna själva bör svara för sina lärarkrafter i möjlig utsträckning men förutsätter att lärarpersonalens utbildning inordnas i ett starkt reglerat befälsutbildningssystem.

Departementschefen har ej särskilt berört denna fråga annat än genom en allmän anslutning till förslaget i VK 66. På s. 33 i propositionen framhålles: »Jag förordar alltså att den frivilliga befälsutbildningen och annan utbildning som är knuten till denna i allt väsentligt anordnas enligt de riktlinjer som kommittén har angett.»

Som exempel på problematiken på detta område vill vi peka på att för t. ex. Svenska röda korset (SRK) är lärarutbildning främst för totalförsvarets behov väsentlig. Däremot sker numera icke och förutses ej behov av befälsutbildning av SRK:s lärare. De ledarbefattningar i krig som behövs för SRK måste i huvudsak tillgodoses med annan personal, som på grund av erfarenhet, allmän samhällsorientering och tillämpningsövningar befunnits lämplig.

Vi vill därför föreslå att riksdagen ger Kungl. Maj:t i uppdrag att i samverkan med berörda myndigheter utarbeta erforderliga dispensbestämmelser.

Med stöd av ovanstående vill vi föreslå,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

1. att de myndigheter på vilka det ankommer att ge tillämpningsföreskrifter ges i uppdrag att närmare inrikta utbildningens innehåll och omfattning för A- och B-personal mot bakgrund av vad som inom varje särskilt område kan anses vara erforderligt för att denna personal skall kunna lösa sina uppgifter inom totalförsvarets ram, gällande i fråga om såväl grund- som repetitionsutbildning,

2. att dispensbestämmelser vad gäller vapenutbildning för icke beväpnad personal inom frivilligorganisationerna utarbetas.

Stockholm den 1 april 1970

Gunnar Oskarson (m)

Ruth Anderson (s)

Bertil Johansson (cp)

i Växjö

C.-G. Enskog (fp)

Karin Wetterström (m)

Per Petersson (m)

i Gäddvik

Nr 1195

Av herr **Oskarson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 18, angående ökat statligt stöd till de frivilliga försvarsorganisationerna och hemvärdet.

(Lika lydande med motion nr 1034 i Första kammaren)

Frivillig befälsutbildning

Vi delar helt departementschefens uppfattning när han framhåller att det vid sidan av det nya värnpliktssystemet under en lång tid kommer att finnas ett stort behov av frivillig befälsutbildning. De förslag till förbättringar i fråga om instruktörer, utbildningsmiljö, utrustning, materiel m. m. kommer också att i hög grad förbättra arbetsbetingelserna för den frivilliga befälsutbildningen.

Enligt värnpliktskommitténs förslag föreslås att möjligheterna att genom befodringsutbildning nå sergeantsgrad skall begränsas. Vi instämmer i att ett strängt urval bör ske för tillträde till kursen men anser dock att urvalet bör kunna vidgas i förhållande till värnpliktskommitténs förslag, vilket departementschefen helt accepterar. Även om det krigsorganisatoriska behovet i fråga om denna utbildning inte är lika starkt framträdande som på flera andra områden, betraktar vi det som mycket värdefullt från organisatorisk synpunkt att möjligheterna att frivilligt utbilda sig för underofficersbefattningar vidgas. Utbildningen bör också enligt vår mening kunna för-